

Vliv vztahové vazby na výběr nezávazného vztahu

Teoretické uvedení

John Bowlby (1969 in Kulíšek, 2000, s. 406) definuje vztahovou vazbu jako trvalé emoční pouto založené na potřebě blízkosti, která je klíčová zejména v zátěžových situacích. Zatímco bezpečná vazba je zdrojem odolnosti a duševního zdraví, nekonzistentní či odmítavá péče v dětství vede k narušení pocitu bezpečí a vzniku negativních vnitřních modelů sebe sama i druhých (Bowlby, 1973). Tyto rané zkušenosti zásadně ovlivňují výběr partnerů a charakter vztahů v dospělosti.

Ainsworthová et al. (1978) identifikovali tři základní vzorce vazby: bezpečnou, vyhýbavou a úzkostnou. Vyhýbaví jedinci využívají tzv. deaktivální strategie – potlačují potřebu blízkosti a usilují o nezávislost, což je důsledek zkušenosti s odmítavým pečovatelem. Úzkostní jedinci naopak volí strategie hyperaktivační, skrze neustálé hledání potvrzení a blízkosti kompenzují nekonzistentní odezvu pečovatele v dětství, což často ústí ve frustraci (Cassidy & Kobak, 1988; Mikulincer & Shaver, 2012).

Současné výzkumy potvrzují, že styl vazby predikuje formu partnerského soužití. Schindler et al. (2010) i Macková (2010) uvádějí, že vyhýbavá vazba významně souvisí s nižší ochotou k závazku. Jedinci s vysokou mírou vyhýbavosti preferují nezávazné vztahy, které jim umožňují udržet si emoční odstup (Macková, 2010).

Výzkumné šetření

Tato výzkumná studie využívá data získaná pro účely mé bakalářské práce, nyní jsem pracovala s 124 respondenty ve věku 20 až 60 let. Data byla získána skrze online dotazníkové šetření. Účastníci tohoto výzkumného souboru byli aktuálně buď v závazném vztahu nebo v některém z typů nezávazného vztahu a pomocí dotazníku ECR se u nich měřila vztahová vazba (úzkostnost/vyhýbavost) a pomocí dotazníku STLS pocítovaná míra závazku. Pro analýzu souvislosti určitého typu vztahové vazby se závazným či nezávazným vztahem jsem v této práci zvolila metodu binomální logistické regrese. Proměnné v této práci jsou následující:

závislá proměnná – typ vztahu (závazný/nezávazný – 0/1),

regresory – míra závazku, míra vyhýbavé vztahové vazby, míra úzkostné vztahové vazby a pohlaví.

Tabulka č. 1 Logistická regrese

	Regresní koeficient	Waldova statistika	p-hodnota
Míra závazku	-0,064	27,941	0,000
Míra vyhýbavé vztahové vazby	0,153	0,311	0,577
Míra úzkostné vztahové vazby	0,137	0,26	0,61
Pohlaví	-1,307	6,409	0,011

Z výsledků zobrazených v tabulce č. 1 vyplývá, že statisticky nejvýznamnějším prediktorem je míra závazku (Wald = 27,941; $p < 0,001$). Záporná hodnota regresního koeficientu ($B = -0,064$) indikuje negativní vztah – s rostoucí mírou závazku významně klesá pravděpodobnost, že se jedinec zapojí do nezávazného vztahu.

Dalším statisticky významným faktorem je pohlaví (Wald = 6,409; $p = 0,011$). Koeficient ($B = -1,307$) naznačuje, že ženy mají v tomto souboru dat signifikantně nižší tendenci k navazování nezávazných vztahů než muži.

Kvalita modelu byla posouzena pomocí koeficientu Nagelkerke R^2 , který dosáhl hodnoty 0,519. Zvolený model se všemi regresory tak vysvětluje 51,92 % variability závisle proměnné, což lze v kontextu psychologického výzkumu považovat za vysokou míru predikční schopnosti.

Tabulka č. 2 Přesnost odhadu modelu

Pozorované	Predikce		% správně
	Nezávazný	Závazný	
Nezávazný	65	11	85,53 %
Závazný	13	35	72,92 %
Celková přesnost			80,65 %

Posouzení kvality vytvořeného logistického modelu je znázorněno v tabulce č. 2, která porovnává skutečné odpovědi respondentů (pozorované hodnoty) s hodnotami, které na základě zadaných prediktorů (závazek, vztahová vazba, pohlaví) odhadl model. Celková úspěšnost klasifikace modelu je vysoká (80,65 %), model správně identifikoval 65 respondentů, kteří skutečně uvedli nezávazný vztah, což představuje přesnost 85,53 % a v případě závazných vztahů model správně predikoval 35 respondentů, což odpovídá přesnosti 72,92 %.

Z výsledků vyplývá, že model vykazuje vysokou míru spolehlivosti především při identifikaci jedinců inklinujících k nezávazným vztahům. Celkově lze konstatovat, že zvolené nezávislé proměnné (zejména míra závazku a pohlaví) tvoří robustní základ pro predikci vztahového chování v dospělosti.

Ačkoliv teoretické zdroje (např. Mack, 2010) uvádějí souvislost mezi vyhýbavou vazbou a nezávaznými vztahy, v našem modelu se tento vliv po přidání proměnné „závazek“ stal nesignifikantním. To naznačuje, že aktuální vědomé rozhodnutí jedince setrvat ve vztahu je pro predikci vztahového chování silnějším faktorem než samotné dispozice v podobě citové vazby.

Použitá literatura

- Ainsworth, M. D. S, Blehar, M. C, Waters, E, & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Vol. 2. Separation, Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.
- Cassidy, J., & Kobak, R. R. (1988). Avoidance and its relation to other defensive processes. In J. Belsky & T. Nezworski (Eds.), *Clinical implications of attachment* (s. 300–323). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Kulíšek, P. (2000). Problémy teorie raného citového přilnutí (attachment). *Československá psychologie*, 44(5), s. 404–423.
- Mack, R. A. (2010). *Hooking Up: An Investigation of Attachment Style and Casual Sex in a College Student Sample*. Cornell University Library. <https://hdl.handle.net/1813/14990>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). Boosting Attachment Security to Promote Mental Health, Prosocial Values, and Inter-Group Tolerance. *Psychological Inquiry*, 18(3), 139–156. <https://doi.org/10.1080/10478400701512646>
- Schindler, I., Fagundes, C. P., & Murdock, K. W. (2010). Predictors of romantic relationship formation: Attachment style, prior relationships, and dating goals. *Personal Relationships*, 17(1), 97–105. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01255.x>